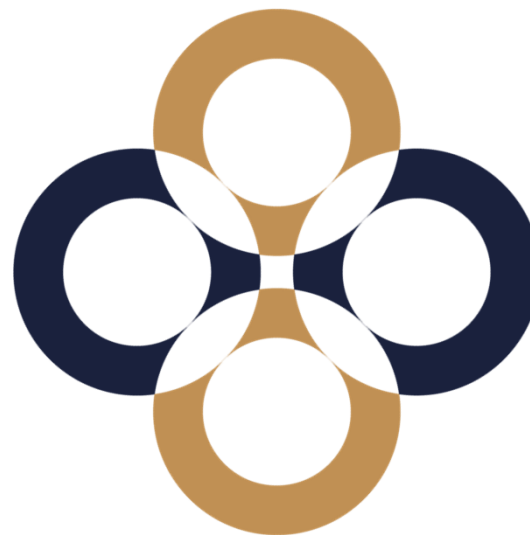

Körforgásos gazdaság mint félreértett koncepció?

MKT Vándorgyűlés, 2024
szeptember 5-6.

Készítette: prof. Csutora Mária. Budapesti Corvinus Egyetem. Fenntarthatósági Indikátorok
Kutatóközpont

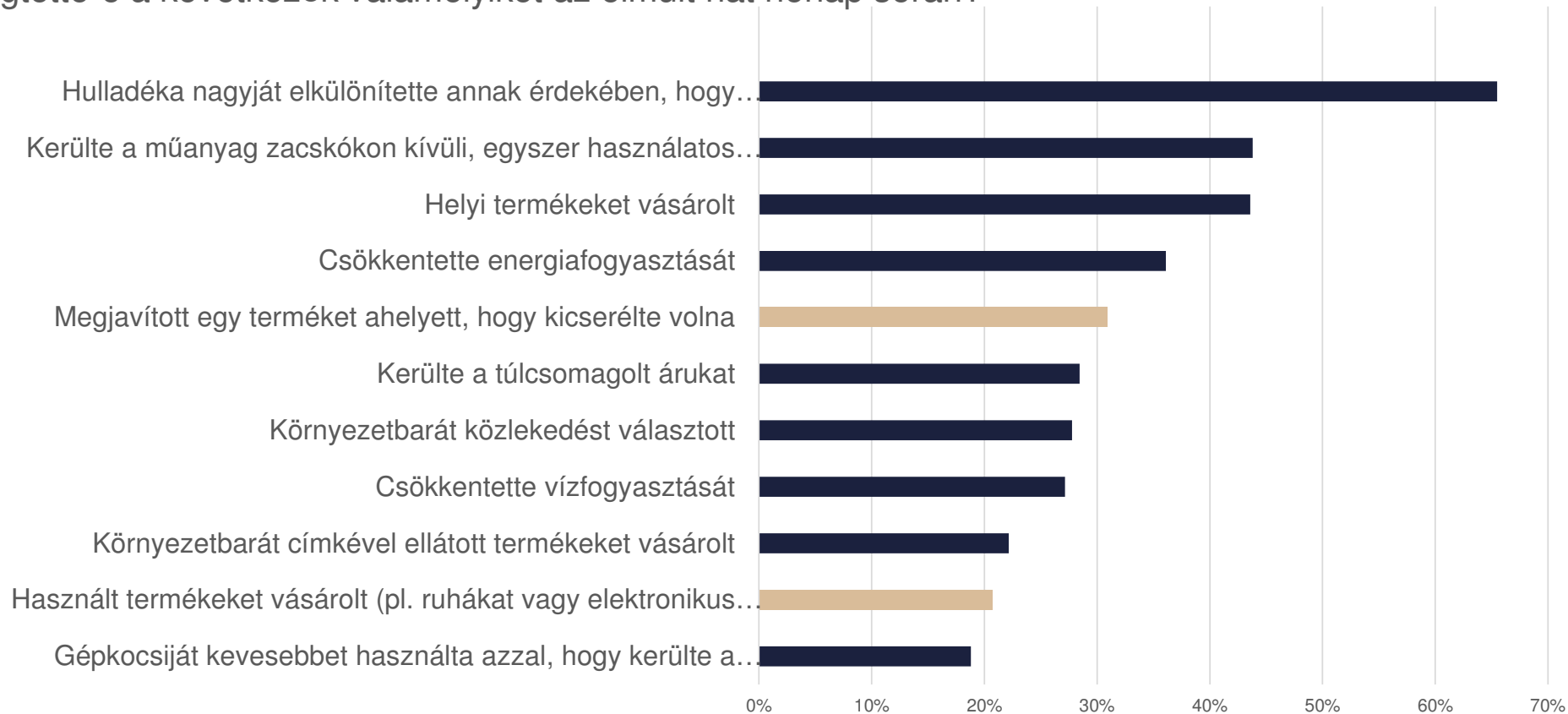
Hangsúlyeltolódásra van szükség:

A körforgásos gazdaság több, mint a szelektív hulladékgyűjtés és az újrahasznosítás.

- ✓ 1. Az erőforrásáramok körforgásossá alakítása (újrahasznosítás)
- ✓ 2. Az erőforrásáramok szűkítése (energia- és anyaghatékonyság)
- ✓ 3. Az erőforrásáramok lassítása, tartós termékek előállítását és használata és újrahasználata a termékek élettartamának meghosszabbítása (elégesség-sufficiency)

A javítás és a használt termékek vásárlása nem épült be a környezettudatos magatartásba

Ön megtette-e a következők valamelyikét az elmúlt hat hónap során?

Special Eurobarometer 92,4, 2020, QA6

Mi ennek az oka?

- Sokáig a vásárlókat a kis kompromisszumú szelektív hulladékgyűjtés felé tereltük
- Egyre kevesebb lehetőségük van a termékeket megjavítani vagy megjavíttatni.
- A termékek élettartama rövidül (programozott elavulás, rendszerszintű elavulás, divat)
- A termékek javíthatósága csökkent: beépített, ki nem vehető akkumulátorok, LED-ek, összeépített alkatrészek. alkatrészhiány
- A javítási szektor folyamatosan épül le:
  - Lengyelországban 2 év alatt a javító cégek 16%-a eltűnt, Hollandiában 2000 javítási állás szűnt meg 7 év alatt
  - A javítási szektor
- Változtatásra van szükség az ösztönzőkben, a jogi szabályozásban

(European Parliament: REPORT on a longer lifetime for products: benefits for consumers and companies

9.6.2017 - (2016/2272(INI))

A programozott elavulásból származó veszteségek

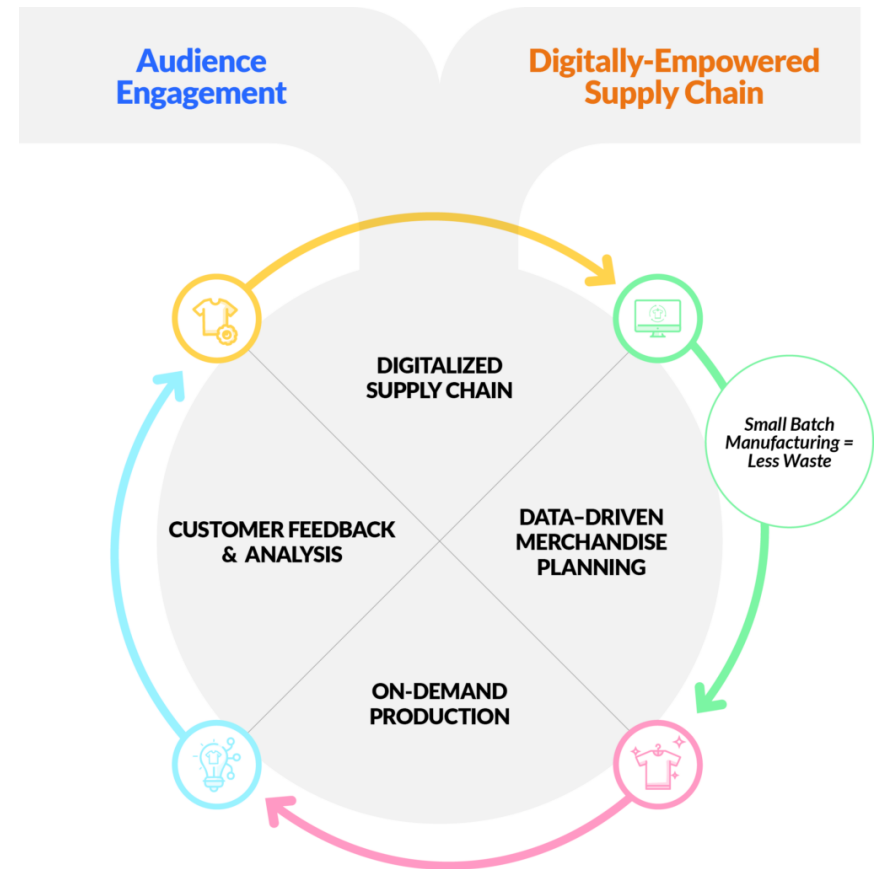
Az Eurobarometer 2014-es felmérése szerint a fogyasztóknak évente mintegy 12 milliárd Euro veszteséget okoz az, hogy kénytelenek csereterméket vásárolni az elromlott régi helyett, holott az még javítható lenne, ha teljesülnének a gazdaságos javíthatóság feltételei.

A hulladékok környezetvédelmi problémákat, erőforrásvesztést és anyagi veszteséget jelentenek.

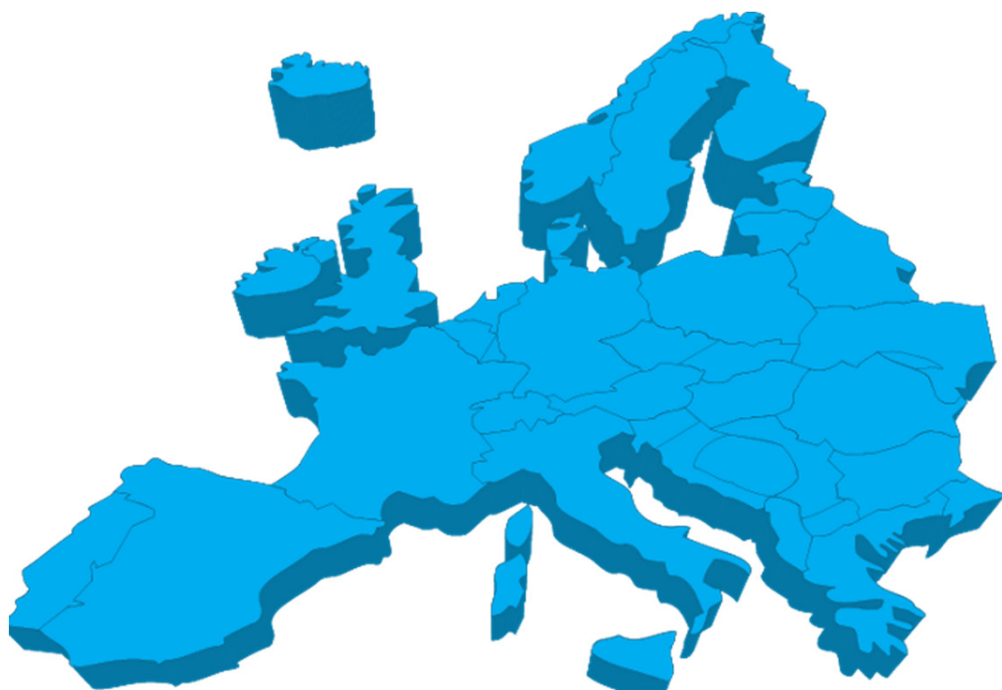
A fogyasztók 77%-a szeretné, ha a termék javítható lenne
90% örülné, ha a terméken feltüntetnék a várható élettartamot.

Új tendenciák

- Robotizáció. Ipar 4.0. A termeléstől nem várhatjuk, hogy jelentős számú munkahelyet teremtsen.
- AI hatása a termelésre.
- pl. ultra gyors divat megjelenése. (keresletvezérelt termelés, kis tételes gyártás, digitalizált ellátási lánc, adatvezérelt termelés).
- A javítási szektorban szűnnek meg a munkahelyek, növekszik a hulladék mennyisége.
- Újra kell gondolnunk üzleti modelljeinket, ha nem akarjuk, hogy a digitális forradalom által felpörgetett gazdaság hulladékhegyeket, a karbonlábnyom növekedését és az állások elvesztését eredményezze.

Nemzeti kezdeményezések

Franciaország

„Nemnövekedés filozófiája” (Hickel et al, 2022; Kallis et al. 2020).

Kriminalizálták a tervezett elévülést. A termékélettartam tudatos megrövidítése bírsággal, de akár börtönbüntetéssel is büntethető. (2015-992 törvény, JORF, Aug 18, p. 1426).

Javíthatósági termékjelzés, majd terméktartóssági termékjelzés. A terméktartóssági index a javíthatóságon kívül a strapabírótságot és tartósságot is figyelembe veszi.

Tervezett
elévülés
büntény.

Tartóssági
index

Ausztria

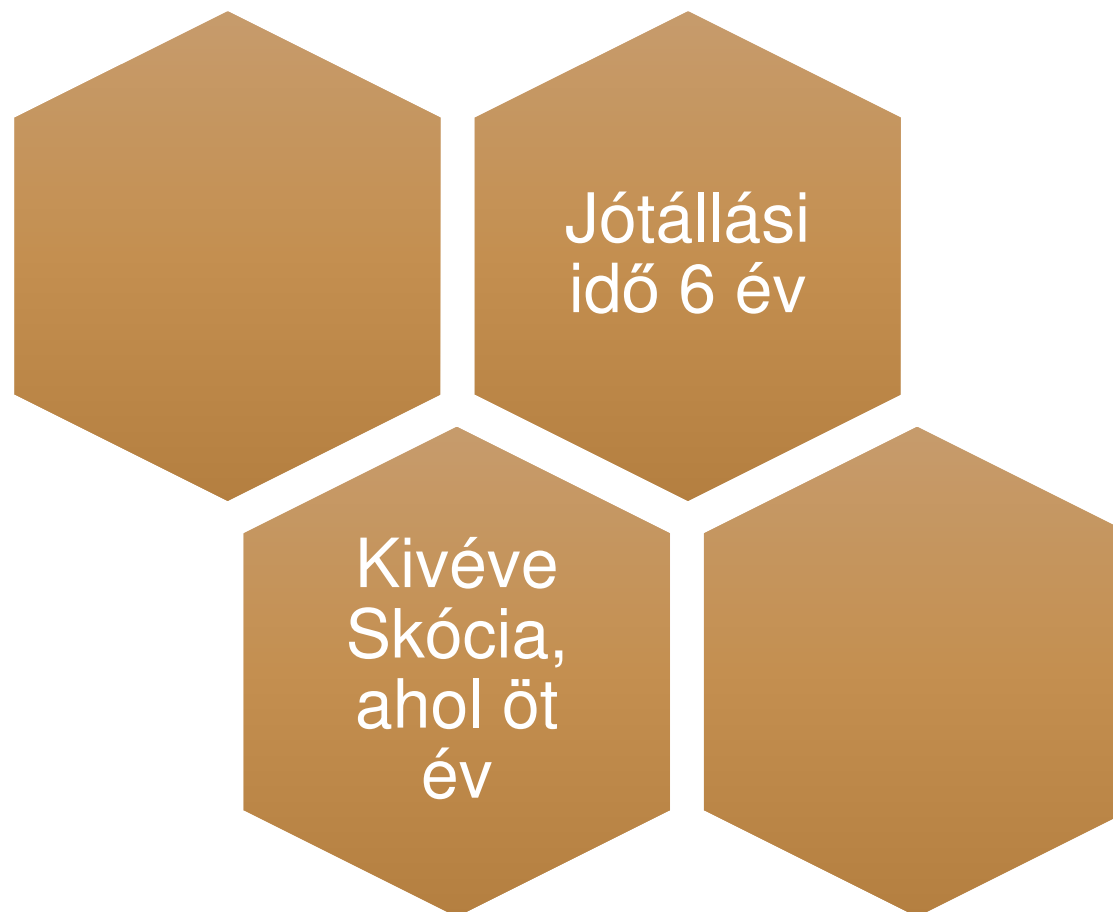
Javítási
utal-
ványok

Szabvány

- 200 Euro javítási utalványok (javítási költségek max 50%-a) per készülék 2026 március 31-ig.
- Elektromos eszközök javítására

Egyesült Királyság

EU szabályozás

2020 Körforgásos Gazdaság Akcióterv.

2024 április: A javítási jogról szóló direktíva.

2024 július: Ökodesign szabályozás (ESPR, keretszabályozás, hatályon keresztül helyezi a korábbi ökodesign direktívát)

A fenntartható termékek környezettudatos tervezésére vonatkozó szabályozás

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2024/1781 RENDELETE: Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR)

2024 július 18án lépett életbe, kerettörvény.

Egy fenntartható termék a következő jellemzőkkel rendelkezik:

- kevesebb energiát használ,
- **hosszabb élettartamú,**
- **könnyen javítható,**
- **a részek könnyen szétszerelhetők és tovább használhatók,**
- kevesebb aggodalomra okot adó anyagot tartalmaz,
- könnyen újrahasznosítható,
- több újrahasznosított anyagot tartalmaz,
- életciklusa során kisebb szén-dioxid- és környezeti lábnyomot hagy maga után.

Key product aspects under ESPR

Article 5 – Ecodesign requirements

A javításhoz való jog irányelv

2024 Áprilisban fogadta el az Európai Parlament

- A gyártónak a törvényes garanciaidő lejárta után ésszerű áron és ésszerű határidőn belül meg kell javítania a terméket.
- Garantálja a fogyasztók számára a pótalkatrészekhez, szerszámokhoz és javítási információkhoz való hozzáférést.
- A javítás választását ösztönző intézkedések, például javítási utalványok és támogatás.
- Online platformok segítenek a fogyasztóknak a helyi javítószolgálatok és a felújított termékeket értékesítő üzletek megtalálásában.

Üzleti modellek a tartós termékekért

A jelenleg domináns üzleti modellek a termék élettartamának lerövidülését okozták.

A szabályozás akkor éri el a célját, ha a jelenlegi üzleti modelleket felváltják olyanok, amelyek támogatják a tartósabb termékek előállítását.

Vannak jó példák, de hogyan tehetők domináns üzleti modellé?

Kihívás: megfizethető tartós termékekre van szükség.

A kutatást az OTKA 146784 projekt támogatja.

**Köszönöm
a figyelmet!**

Maria.csutora@uni-corvinus.hu